

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BAMIDBAR • MAAMAR 14

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול...

Quand Israël fit précéder « nous
ferons » à « nous entendrons »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/bamidbar/14/

1 בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת

משתמשים בו שנא' [שנאמר] (תלים ס"י ק"ג כ' [כתבו])

« Lorsque les enfants d'Israël placèrent “nous ferons” avant “nous entendrons”, une voix céleste (bat kol) se fit entendre et dit : “Qui a révélé à Mes enfants ce secret dont se servent les anges de service ?” Comme il est dit (Psalms 103:20) :

ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע. (בגמרא פ"ט דשבת

דפ"ח סע"א [סוף עמוד א]).

“Bénissez Havaya, vous Ses anges, puissants en force, qui accomplissez Sa parole, pour écouter la voix de Sa parole” : d’abord “qui accomplissez”, puis “pour écouter”. » (Dans la Guemara, chapitre 9 de Chabbat, 88a, à la fin.)

להבין ענין זה צריך מתחלה להבין ענין מתן תורה והלא כבר קיים אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] את כל התורה עד שלא ניתנה כמ"ש וישמור משמרת

Pour comprendre cette question, il faut d’abord comprendre ce qu’est le don de la Torah. Car Avraham notre père, que la paix soit sur lui, avait certainement déjà observé toute la Torah avant qu’elle ne soit donnée, comme il est écrit : « Il a gardé Ma charge,

מצותי חקותי ותורתי, ופרט די דברים משמרתיו אלו מצות ל"ת [לא תעשה]. מצותי אלו מצות עשה וחקותי ותורתי אלו בחיי פנימיות של מצות עשה ולא תעשה.

Mes commandements, Mes statuts et Mes enseignements. » Le verset détaille quatre choses : « Ma charge » désigne les commandements négatifs ; « Mes commandements », les commandements positifs ; et « Mes statuts et Mes enseignements », le niveau de la dimension intérieure (pnimiyout) des commandements positifs et négatifs.

2 וכמ"ש למען אשר יצוה את בניו וגו' והרי היתה התורה ירושה להם מאבותיהם. וגם להבין ענין ירידת

ה' על הר סיני בקולות וברקים בעשרת הדברות

Comme il est écrit : « Afin qu’il ordonne à ses enfants », etc. La Torah était donc un héritage reçu de leurs pères. Il faut également comprendre pourquoi D.ieu descendit sur le mont Sinaï, au milieu du tonnerre et des éclairs, lors des Dix Commandements,

ועל כל דבור ודבור פרחה נשמתן ומה כתיב בהון לא תרצח לא תנאף וגו'. שהם דברים פשוטים שגם שכל אנושי מחייבן.

et qu'à chacune des paroles leur âme s'envolait; et que leur était-il dit? «Tu ne tueras pas; tu ne commettras pas d'adultère», etc., des préceptes simples que la raison humaine elle-même impose.

ויובן כל זה בהקדים מה שכתוב במשנה תורה אחר עשרת הדברות כי ישאלך בנך מחר לאמר.

Tout cela s'éclairera en introduisant d'abord ce qui est écrit dans Michné Torah [Deutéronome], après les Dix Commandements: «Lorsque ton fils t'interrogera demain, en disant:

מה העדות וגו'. ואמרת לבנך וגו'. ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' וגו'.

“Que sont ces témoignages”, etc.? Tu diras à ton fils», etc.; «Et Havaya nous a ordonné d'accomplir tous ces statuts, afin de craindre Havaya», etc.

והוא שאלת בן חכם כמ"ש בירושלמי (פרק ערבי פסחים ה"ד) בהיות כי הנה כלל כל המצות לא שייך אל הנשמה

C'est la question du fils sage, comme il est écrit dans le Talmud de Jérusalem (chapitre Arvei Pesachim, halakha 4), car l'ensemble des mitsvot ne concerne pas l'âme

רק בהיותה מלוכשת תוך הגוף הגשמי אשר מצאהו רעות רבות ועליו שייך הציווי סור מרע שהגוף נמשך אחריו ועשה טוב בקיום מצות עשה המצות מעשיות בגשמיות כמו ציצית ותפילין ושופר וסוכה ולולב ודומיהן.

si ce n'est lorsqu'elle est revêtue dans le corps physique, qui a connu de nombreux maux, et auquel s'applique l'ordre: «Écarte-toi du mal», car le corps est attiré par lui, puis: «fais le bien», en accomplissant les commandements positifs, les mitsvot d'action réalisées au moyen d'objets matériels, comme les tsitsit, les tefilin, le chofar, la souka, le loulav et autres choses semblables.

משא"כ הנשמה לעצמה בטרם ירידתה לעוה"ז להתלבש בגוף לא היתה צריכה לכך וא"כ למה זה ירדה הנשמה כל כך

Tandis que l'âme, prise en elle-même, avant sa descente en ce monde pour être revêtue dans un corps, n'en avait pas besoin. Dès lors, pourquoi l'âme est-elle descendue si bas,

להתלבש בגוף גשמי בשביל קיום מצות מעשיות ומה יתרון לה בכל עמלה, וע"ז תירץ לנו הכתוב כי תכלית כל המצות כדי ליראה את ה' וגו'.

pour être revêtue dans un corps physique afin d'accomplir les mitsvot d'action? Quel avantage retire-t-elle de tout son labeur? Le verset nous répond à cela: le but de toutes les mitsvot est «de craindre Havaya», etc.

וביאור הענין הנה כתיב לך ה' הגדולה וגו' (בד"ה א' כ"ט) כי מה שהקב"ה נק' גדול כמ"ש גדול ה' ומהולל מאד אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אימתי נקרא גדול כשהוא בעיר אלקינו פי'

Et voici l'explication de la chose. Il est écrit: «À Toi, Havaya, la grandeur», etc. (I Chronicles 29). Quant au fait que le Saint béni soit-Il soit appelé «grand», comme il est écrit: «Grand est Havaya et hautement loué», nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: «Quand est-Il appelé grand? Lorsqu'Il est dans la ville de notre D.ieu.» Cela signifie

כי מה שנקרא גדול על שם גדולתו שמתפשט מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין להוות מאין ליש כל הנאצלים והנבראים וכי ולהחיותם ולקיימם

que s'Il est appelé grand, c'est en raison de Sa grandeur, qui s'étend depuis le sommet de tous les degrés jusqu'à leur terme, afin de faire advenir du néant à l'existence tous les êtres émanés et créés, etc., et de leur donner vie et de les maintenir,

כדכתיב אתה עשית את השמים וגו' ואתה מחיה את כולם וכמה רבוא רבבות עולמות תלוי במאמרו.

comme il est écrit: «C'est Toi qui as fait les cieux», etc., «et Tu donnes vie à tous»; et tant de myriades de myriades de mondes dépendent de Sa parole,

כמ"ש היש מספר לגדודיו וגו'. הנה מדת גדולה זו אינה נחשבת ואינה נקראת בשם גדולה כלל

comme il est écrit: «Ses légions sont-elles dénombrables?», etc. Or, cet attribut de grandeur n'est nullement considéré ni appelé du nom de «grandeur»,

אלא בהתהוות כח הפועל בנפעל ע"י עשרה מאמרות בצירופי אותיות כמ"ש במ"א (וזשארז"ל [וזהו

שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] פ"ט דברכות דנ"ח סע"א [סוף עמוד א] לך ה' הגדולה זו מעשה בראשית).

si ce n'est lorsque la puissance de l'Agent prend forme dans ce qui est façonné, par les Dix Paroles, au moyen de combinaisons de lettres, comme cela est expliqué ailleurs. (C'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit au chapitre 9 de Berachos, 58a, à la fin: «À Toi, Havaya, la grandeur»: cela désigne l'œuvre de la Création.)

והנה האותיות נקראין אבנים והצירופים נקראו בתים כמ"ש בספר יצירה שני אבנים בונות שתי בתים וכלליות כל הצירופים נקרא בשם עיר

Or, les lettres sont appelées des «pierres», et les combinaisons, des «maisons», comme il est écrit dans le Sefer Yetzirah : «Deux pierres bâtissent deux maisons.» L'expression générale et collective de toutes les combinaisons est appelée «ville»,

(ועמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן בענין פי' כעיר שחברה לה יחדו י"ל [יש לומר] דהיינו צירופי אותיות המחשבה המהווה עלמין סתימין וצירופי אותיות הדבור המהווה עלמין דאתגליין).

(et voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par «Voici les comptes du Michkan», à propos du sens de «comme une ville qui est unie en elle-même»: on peut dire qu'il s'agit des combinaisons des lettres de la pensée, qui font advenir les mondes cachés (almin stimin), et des combinaisons des lettres de la parole, qui font advenir les mondes révélés (almin d'isgalyan)).

וזהו אימתי נקרא גדול כשהוא בעיר אלקינו. אבל לגבי קוב"ה [קודשא בריך הוא] בכבודו ובעצמו אינו נקרא בשם גדול כלל

Et c'est là le sens de : «Quand est-Il appelé grand? Lorsqu'Il est dans la ville de notre D.ieu.» Mais, en ce qui concerne le Saint béni soit-Il dans Sa gloire et dans Son essence même, Il n'est nullement appelé du nom de «grand»,

כי אני ה' לא שניתתי כתיב ואתה הוא קודם שנברא העולם כו' ובמקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו

car il est écrit : «Moi, Havaya, je n'ai pas changé » ; et : «Tu es Lui avant que le monde ne soit créé », etc. ; et : «Là où l'on trouve Sa grandeur, on trouve aussi Son humilité »,

כי נשגב שמו לכדו רק הודו על ארץ ושמים בחי' הוד וזיו לבד שמתגלה בחי' מציאת התפשטותו ולא מהותו כי ולגדולתו אין חקר כתיב.

car «Son Nom seul est exalté » ; seul «Son éclat est sur la terre et le ciel » : c'est le niveau du seul éclat et rayonnement, où se révèle l'existence de Son extension, et non Son essence ; car il est écrit : «Sa grandeur est insondable ».

וזהו לך ה' הגדולה שמדת גדולה זו בטל אליך ואינה עולה בשם כלל, (וזהו לך הוי' הגדולה שלהיות התהוות בחי' גדולה זהו עיי' שם הוי' דהיינו יו"ד צמצום כו')

Et c'est là le sens de « À Toi, Havaya, est la grandeur » : cet attribut de grandeur est annulé devant Toi et n'est nullement compté comme un Nom. (Et c'est là le sens de « À Toi, Havaya, est la grandeur » : le niveau de grandeur vient à l'existence par le Nom Havaya, c'est-à-dire par le youd, [qui représente] le tsimtsoum (contraction), etc.

ולכן בחי' גדולה זו כלא חשיבא לגבי עצמותו ית' ובחי' אין ממש. ועי' שנתבאר בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו בפ"י שהבריאה נק' יש מאין.

C'est pourquoi ce niveau de grandeur est considéré comme rien en relation avec Son essence, béni soit-Il, et relève du néant véritable (ayin). Cela s'éclaire par ce qui a été expliqué dans le discours qui commence par « Après Havaya, votre D.ieu, vous marcherez », à propos du fait que la création est appelée « quelque chose à partir du néant » :

שנמשך ונתהווה מהארה בעלמא שהיא בחי' אין וכלא חשיבא אצלו ית' וכמ"ש לקמן אות ג' שאצלו ית' כל מה שלמעלה נקרא בחי' יש לגבי שלמטה הימנו כו'

car elle est tirée et vient à l'existence d'un simple reflet, qui est le niveau du néant et n'est rien devant Lui, béni soit-Il ; comme il est écrit plus loin, à la section 3, que devant Lui, béni soit-Il, tout ce qui est au-dessus est appelé le niveau de « quelque chose » (yech) par rapport à ce qui est en dessous, etc.

ע"כ גם בחי' הגדולה שבבחי' עיר אלקינו היינו הדבור עליון המהווה מאין ליש נקרא אין ממש ועמ"ש מענין לך ה' הגדולה בת"א [בתורה אור] פ' ויצא בד"ה וישכם לכן. ובפ' וארא בד"ה וידבר אלקים אל משה).

Par conséquent, même le niveau de grandeur qui se trouve dans le niveau de « la ville de notre D.ieu », c'est-à-dire la parole supérieure, qui fait venir à l'existence de rien quelque chose, est appelé néant véritable. Voyez aussi ce qui est écrit au sujet de « À Toi, Havaya, est la grandeur » dans Torah Ohr, Parshas Vayetzei, dans le discours qui commence par « Et Lavan se leva de bon matin », et dans Parshas Va'era, dans le discours qui commence par « Et D.ieu parla à Moché ».)

(וע' עוד על פסוק זה ברבות ר"פ ואלה המשפטים. ובפ' במדבר פרשה א' דר"י [דרבינו יצחק] ע"א זח"א [זהר חלק א] בראשית דל"א סע"ב [סוף עמוד ב]. ויחי דרמ"א סע"א [סוף עמוד א]. ח"ב [חלק ב'] פ' בא מ"ב סע"ב [סוף עמוד ב]. ח"ג [חלק ג'] אמור פ"ט א' צ"ב א'. נשא קל"ז ב'. האזינו דרצ"ה סע"א [סוף עמוד א]).

(Voyez aussi, au sujet de ce verset, Midrash Rabbah, au début de Parshas Ve'eleh HaMishpatim, et Parshas Bamidbar, section 1, 210a ; Zohar I, Bereishis, 31b, à la fin ; Vayechi, 241a, à la fin ; Zohar II, Parshas Bo, 42b, à la fin ; Zohar III, Emor, 89a, 92a ; Naso, 137b ; Haazinu, 295a, à la fin.)

וכמשל דבור האדם שבטל לגבי מקור חוצבו שהוא הבל הלב כך כביכול עד"מ הנה כתיב דבר מלך שלטון שבחינת גדולה והתפשטות זו נקרא בשם דבור שכמו הדבור של האדם אינו

Et [cela est comparable à] la parole d'un homme, qui est annulée par rapport à sa source, dont elle est issue, à savoir le souffle du cœur ; ainsi en est-il, pour ainsi dire, par analogie. Or, il est écrit : « La parole du roi est souveraine » : ce niveau de grandeur et d'extension est appelé « parole » ; car, de même que la parole d'un homme n'est pas

אלא לזולתו כך גדולה והתפשטות זו אינו אלא להוות כל הנמצאים וכו' וכשם שאין ערך דבור אחד של אדם לגבי מדותיו ומכ"ש [ומכל שכן] לגבי השכל.

uniquement pour autrui ; ainsi, cette grandeur et cette extension ne servent qu'à faire exister tous les êtres, etc. De même qu'une seule parole d'un homme ne saurait être comparée à ses attributs émotionnels (midot), et moins encore à son intellect,

כך אין ערך מדת גדולה זו שהיא רק התפשטות מב' אותיות משמו של הקב"ה כמ"ש בי"ה ה' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב [עולם הבא] ובה' עוה"ז

il en va ainsi de cet attribut de grandeur, qui ne saurait Lui être comparé, car il n'est qu'une extension de deux lettres du Nom du Saint béni soit-Il, comme il est écrit : « Par Yah, Havaya a formé les mondes » : par le youd fut créé le Monde futur, et par le hé, ce monde-ci.

וכמו שהיא במדת גדולתו ית' כך הוא בכל מדותיו כי כל בשמים ובארץ כתיב שהכל בטלים אצלו ית'.

Et ce qui vaut pour Son attribut de grandeur, béni soit-Il, vaut aussi pour tous Ses attributs ; car il est écrit : « Car tout ce qui est dans les cieux et sur la terre », ce qui signifie que tout est annulé devant Lui, béni soit-Il.

(ועיין מענין כי כל בשמים ובארץ ברבות ר"פ תרומה. זח"ב [זהר חלק ב'] משפטים קט"ז א' נשא קמ"ח א'.
שלח קס"ח ב'. פנחס דרנ"ז סע"א [סוף עמוד א].

(Voir, au sujet de « Car tout ce qui est dans les cieus et sur la terre », Midrash Rabbah, au début de Parshas Terumah ; Zohar II, Mishpatim, 116a ; Naso, 148a ; Shelach, 168b ; Pinchas, 257a, à la fin.

וז"ש [וזהו שכתוב] ברבות ריש קהלת ע"פ הכל הבלים ששבעה הבלים שאמר קהלת כנגד שבעת ימי בראשית כו' ע"ש שהם בחי' ז' מדות הנ"ל שהם רק בחי' הבל והארה בעלמא שאין נוגע כלל למהותו ועצמותו ית'. ועי' מזה בזח"ג [בזהר חלק ג] תזריע דמ"ז ב').

C'est ce qui est dit dans Midrash Rabbah, au début de Kohelet, à propos du verset « Vanité des vanités » : les sept vanités (havalim) dont parle Kohelet correspondent aux sept jours de la Création, etc. (voir là-bas) ; elles sont le niveau des sept attributs émotionnels (midot) mentionnés plus haut, qui ne sont que le niveau d'un souffle (hevel) et d'un simple reflet, sans toucher aucunement à Son être et à Son essence, béni soit-Il. Voir à ce sujet Zohar III, Tazria, 47b.)

וכך הוא בבחי' חכמתו ובינתו ית' שאפילו בחי' חכמה עילאה קמיה ית' כלא ממש נחשב

Il en va de même du niveau de Sa 'Hokhma (sagesse) et de Sa Bina (compréhension), béni soit-Il : même le niveau de la 'Hokhma supérieure est considéré devant Lui, béni soit-Il, comme rien, au sens propre,

אלא שכך עלה ברצונו להמשיך אור א"ס ב"ה בעשר ספירות שתהיינה בחי' חכמה ובינה כו'.

mais il en a été ainsi selon Sa volonté : faire descendre la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, dans les dix Séfirot, afin qu'il y ait les niveaux de 'Hokhma et de Bina, etc.

וכמאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] בראשית נמי מאמר הוא שראשית הגילוי הוא בחי' חכמה ג"כ אינה אלא בחי' מאמר ועשיה כי מאמר ועשיה הכל אחד כמאמר ברוך אומר ועושה.

Et comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Au commencement » est également une parole : le début de la révélation, qui est le niveau de la 'Hokhma, n'est lui aussi que parole et action ; car parole et action ne font qu'un, comme le dit la formule : « Béni soit Celui qui dit et accomplit. »

והנה כתיב ה' בחכמה יסד ארץ פי' שבחי' ארץ היא בחי' דבר ה' דעשרה מאמרות שנברא העולם יסודו של בחינת הדבור הוא בחכמה

Or, il est écrit : « Havaya a fondé la terre par la sagesse. » Cela signifie que le niveau de la « terre » est celui de la parole de D.ieu des Dix Paroles par lesquelles le monde fut créé ; le fondement du niveau de la parole réside dans 'Hokhma.

(עמ"ש מזה באג"ה [באגרת הקודש] ע"פ ארץ אשר כו' עיני ה' כו' וע"פ ויעש דוד שם) כמו ע"ד משל באדם הגשמי שצורפי האותיות הם מחכמה

(Voir ce qui est écrit à ce sujet dans Iggeres HaKodesh, sur le verset « Un pays où... », etc., « les yeux de Havaya », etc., et sur le verset « David se fit un nom »), comme, à titre d'analogie, chez l'homme physique, où les combinaisons de lettres proviennent de la sagesse ;

שהרי התינוק כל זמן שאין בו דעת לא יכול לדבר. וזהו בראשית ברא אלקים ות"י [ותרגום ירושלמי] בחוכמתא.

car un nourrisson ne peut pas parler tant qu'il n'a pas de Daat (connaissance). Et c'est là [le sens de] « Au commencement, D.ieu créa », que le Targoum Yerouchalmi rend par « Par la sagesse ».

ואמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] בראשית נמי מאמר הוא פי' כדי שיומשך דבר ה' למטה בתחתונים יהי אור וגוי יהי רקיע וגוי. הוצרך להיות ראשית הגילוי בחכמה בכללות.

Et nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « “Au commencement” est également une parole. » Cela signifie que, pour que la parole de D.ieu soit amenée ici-bas, dans les mondes inférieurs — « Que la lumière soit », etc., « Qu'il y ait un firmament », etc. —, le commencement de la révélation devait être en 'Hokhma, dans son expression générale et collective.

3 ואח"כ נחלק לפרטיות בתשעה מאמרות אחרות ותרגם אונקלוס בראשית בקדמין רומז על בחינה יותר עליונה שהוא ענין קדמות השכל מחשבה קדומה

Et ensuite, elle se divise en éléments particuliers dans neuf autres paroles. Onkelos a traduit «Au commencement» (berechit) par «bekadmin» («auparavant»), ce qui fait allusion à un niveau encore plus élevé : ce qui précède l'intellect (kadmout hasse'hel), la pensée primordiale (ma'hachava kedouma),

דהיינו בחי' רצון העליון מקור להיות בחי' חכמה ראשית הגילוי כי מה שהחכמה נקרא ראשית הוא בערך הנאצלים והנבראים וכו' משא"כ לפניו ית' הרי רם ונשא רבבות מדרגות כו'

c'est-à-dire le niveau de la volonté suprême, source du niveau de 'Hokhma (sagesse), le commencement de la révélation. Car si 'Hokhma est appelée « commencement », cela ne vaut que par rapport aux êtres émanés et créés, etc. ; tandis qu'avant Lui, béni soit-Il, Il est élevé et sublime de myriades de degrés, etc.,

שאפילו שנקרא חכים ולא בחכמה ידיעה וכי' מ"מ הרי לית מחשבה תפיסא ביה ולא שייך לקרותו אפילו בשם זה כלל ועליו נאמר כולם בחכמה עשית שאפילו חכמה עילאה נחשבת כעשיה גשמיות לפניו.

de sorte que, bien qu'Il soit appelé «sage, mais non d'une sagesse connaissable», etc., néanmoins, «aucune pensée ne peut Le saisir», et il ne convient pas de L'appeler même par ce nom. Et de Lui il est dit : «Tu les as tous faits avec sagesse» : même la 'Hokhma suprême est considérée comme une action matérielle devant Lui.

4 וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה. פי' מה שהוא ראשית הגילוי שהוא בחי' חכמה הוא סוף מעשה של הקב"ה ע"כ תרגם אונקלוס בראשית בקדמין

Et c'est là [le sens de] «Dernier dans l'action, premier dans la pensée.» Cela signifie que ce qui constitue le commencement de la révélation, le niveau de 'Hokhma (sagesse), est le terme de l'action du Saint béni soit-Il. C'est pourquoi Onkelos a rendu «Au commencement» par «bekadmin»,

שהוא מחשבה קדומה להיות מקור לבחינת החכמה שתהיה ראשית הגילוי והוא בחינת רצון העליון והוא מקור התורה והמצות:

c'est-à-dire la pensée primordiale destinée à être la source du niveau de 'Hokhma, afin que celui-ci soit le commencement de la révélation; il s'agit du niveau de la volonté suprême, qui est la source de la Torah et des mitsvot.

5 קיצור. ברישא עושי דברו והדר לשמוע. ענין מתן תורה. ועל כל דבור פרח נשמתו. ענין ויצונו כו' ליראה את.

Résumé. « Ceux qui accomplissent Sa parole » d'abord, puis « pour entendre ». Le don de la Torah. À chaque parole, leurs âmes prirent leur envol. Le sens de « Et Il nous a ordonné », etc., « de craindre... » :

שזה תכלית כל המצות ותכלית ירידת הנשמה לתוך הגוף. לך ה' הגדולה. אימתי גדול כשהוא בעיר. que telle est la finalité de toutes les mitsvot et de la descente de l'âme dans le corps. « À Toi, Havaya, la grandeur. » Quand est-Il grand ? Lorsqu'Il est dans la ville :

בחי הדבור עליון אבל אצלו יתי גדולה זו כלא חשיב ונקי אין כי כל כו'. בראשית ח"ע [חכמה עילאה] נמי מאמר הוא. ות"א [ותרגום אונקלוס] בקדמין בחי רצון העליון מחשבה קדומה:

le niveau de la parole supérieure ; mais devant Lui, béni soit-Il, cette grandeur est tenue pour rien et est appelée « néant » (ayin), « car tout... », etc. « Au commencement », la 'Hokhma supérieure, « est elle aussi une parole ». Et le Targoum d'Onkelos [rend] « bekadmin » : le niveau de la volonté supérieure, la pensée primordiale.

6 ב והנה כדי להיות צמצום זה וענוה זו לירד ולהתלבש בבחי הדבור הנקי גדולה שזהו ירידה גדולה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו.

2. Or, pour que ce tsimtsoum (contraction) et cette humilité puissent le faire descendre et s'envelopper dans le niveau de la parole, appelée « grandeur » — car il s'agit là d'une grande descente, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «Au lieu de Sa grandeur, là vous trouvez Son humilité.»

פ"י שאין לך ענוה עצומה יותר מההשפלה להתלבש בבחי הגדולה כו' מאחר שהוא באמת כאין ואפס חשיבא אצלו יתי וכנ"ל בענין הכל הבלים כו'.

Cela signifie qu'il n'est pas d'humilité plus immense que cet abaissement de soi qui consiste à s'envelopper dans le niveau de la grandeur, etc., puisque, en vérité, celle-ci est considérée devant Lui, béni soit-Il, comme rien et néant, comme cela a été dit plus haut à propos de « Vanité des vanités », etc.

הנה הוא ע"י תורה ומצות וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ בראשית ברא בשכיל התורה שנקרא ראשית כו' גם

Cela se réalise par la Torah et les mitsvot, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie, à propos de «Au commencement (berechit), Il créa»: «Pour la Torah, qui est appelée "commencement" (rechit)», etc. Et aussi

כמאמר הספרי פ' האזינו אחד משלשה קנינים שקנה הקב"ה בעולמו תורה קנין אחד כו' שהקנין מורה על דבר שהוא יקר ביותר (וכמ"ש במ"א).

selon l'enseignement du Sifrei sur la paracha Haazinou: «La Torah est l'une des trois acquisitions que le Saint béni soit-Il a acquises dans Son monde», etc.; car une acquisition désigne quelque chose de très précieux (comme cela est expliqué ailleurs).

והנה המצות נזכר בזהר שרמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין דמלכא. פי' כמו דרך משל אבר

Or, au sujet des mitsvot, le Zohar rapporte que les 248 commandements (pikoudin) sont les 248 membres du Roi. Cela signifie que, de même que, par analogie, un membre

שהוא בשר וגידין ועצמות שהם בחי' כלי והאור והחיות מתפשט בתוכן וכללותן נקרא בשם אבר כך המצות הם כלים לרצונו ית' שבהם

est constitué de chair, de tendons et d'os, qui sont le niveau du réceptacle, tandis que la lumière et la force vitale se répandent en eux ; leur expression générale et collective est alors appelée « membre » : de même, les mitsvot sont des réceptacles pour Sa volonté, béni soit-Il, dans lesquels

ועל ידם מתפשט אור וחיות רצון העליון ית' מסובב כל עלמין להיות בחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בבחי' גילוי בתחתונים ע"ד שיתבאר (לקמן אות ג') בפ"י ליראה את ה'

et par lesquels la lumière et la force vitale de la volonté suprême, béni soit-Il, se répandent depuis [le niveau de] la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), afin qu'elle devienne le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), dans un état de révélation au sein des mondes inférieurs, comme cela sera expliqué (plus bas, section 3) au sujet du sens de « craindre Havaya »,

והיינו ע"י ישראל עושי המצוה כמ"ש אשר קדשנו במצותיו כו' (ועמ"ש בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות גבי כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם).

et cela se réalise par Israël, qui accomplit la mitsva, comme il est dit : « Qui nous a sanctifiés par Ses commandements », etc. (Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Moïse parla aux chefs des tribus », à propos de « Car l'homme vit de tout ce qui sort de la bouche de Havaya ».)

והנה התורה היא בחי' הדם היא הנפש שהוא הוא הממשיך רוח חיים באברים מן הנפש עצמה והוא מקור חיות הנפש באברים

Or, la Torah est le niveau du « sang, qui est l'âme » : c'est le sang qui fait pénétrer le souffle de vie dans les membres depuis l'âme elle-même, et qui est la source de la force vitale de l'âme dans les membres.

(עיי' לקמן בשיר השירים בד"ה לסוסתי ברכבי בדרוש השני) כך הוא ענין התורה שהיא נותנת חיים לבחיי המצות עצמן.

(Voir plus loin, dans le Cantique des Cantiques, le maamar qui commence par « À ma jument parmi les chars », deuxième maamar.) Telle est la nature de la Torah : elle donne vie au niveau même des mitsvot.

וזהו זאת התורה אדם א' ד"ם שהן הם פירושי המצות ופרטי הלכותיהן איך שתהיה המצוה כתיקונה,

Et c'est là le sens de « Ceci est la Torah : adam, l'homme » : alef, dam, « sang ». Car ce sont les explications des mitsvot et les détails de leurs lois, qui indiquent comment accomplir la mitsva comme il convient.

ובזה יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל העוסק בתורה עולה כאלו הקריב עולה שנאמר זאת התורה לעולה וכו', ואמרו על פסוק ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אלו תלמידי חכמים וכו' ולמה

On comprendra ainsi l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie : « Quiconque s'occupe de l'étude de la Torah relative à l'holocauste, c'est comme s'il avait offert un holocauste, ainsi qu'il est dit : "Telle est la Torah relative à l'holocauste" », etc. Ils ont également dit, à propos du verset « En tout lieu, on offre de l'encens et une offrande pure est présentée à Mon Nom » : « Ce sont les érudits de la Torah », etc. Mais pourquoi

תהיה א"כ מעלת התורה זו עדיפא מהמצות עצמן שאינם נוהגות אלא בזמן שבית המקדש היה קיים דוקא במקום מזבח ותלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום ובכל זמן מעלה עליהם הכתוב וכו'

cette qualité de la Torah serait-elle donc supérieure aux mitsvot elles-mêmes, qui ne s'appliquent qu'à l'époque où le Saint Temple existait, et uniquement à l'emplacement de l'autel, alors que le verset attribue aux érudits de la Torah qui s'y consacrent en tout lieu et en tout temps le mérite de les avoir accomplies, etc. ?

וכן בשארי מצות התורה יש מהן שתלוין בזמן כמו שבת שופר סוכה ולולב אין נוהגין אלא בזמן.

Il en va de même pour les autres mitsvot de la Torah : certaines dépendent d'un moment déterminé, comme Chabbat, le chofar, la soukka et le loulav, qui ne s'appliquent qu'à leur époque ;

אבל שלא בזמנן לאו מצוה היא כלל. משא"כ ת"ת [תלמוד תורה] שהוא מצוה בכל זמן לעסוק בדברי תורה ואפילו בהלכות שבת וסוכה וכו'.

mais en dehors de leur temps, elles ne constituent nullement une mitsva. Il en va autrement de l'étude de la Torah, qui est une mitsva en tout temps : s'occuper des paroles de Torah, même des lois de Chabbat, de la soukka, etc.

אלא הענין הוא כנ"ל שהתורה היא בחי' הדם הממשיך חיות לכל האברין בשוה בכללותן. משא"כ המצות

Mais la question s'explique par ce qui a été dit plus haut : la Torah est le niveau du sang, qui transmet la force vitale à tous les membres de manière égale, dans leur expression générale et collective ; tandis que les mitsvot,

שהם אברין דמלכא עד"מ יש בהן התחלקות עת וזמן כמ"ש לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים פי' שהמצות אע"פ [אף על פי] שהן חפץ ורצון ה' יש בהן עת וזמן לפי

qui sont les membres du Roi, par analogie, comportent une division selon le temps et la saison, comme il est écrit : « À toute chose sa saison, et un temps pour chaque désir sous les cieux. » Le sens est le suivant : bien que les mitsvot soient le désir et la volonté de D.ieu, elles ont un temps et une saison, car

שהם תחת השמים פי' שהם למטה מבחינת התורה הנקי שמים לפי שהמצות הם התגלות המשכות הרצון להאיר אור א"ס ב"ה באיזה בחינה.

elles sont « sous les cieux », c'est-à-dire qu'elles sont d'un niveau inférieur à la Torah, appelée « les cieux ». Car les mitsvot sont la révélation des prolongements de la volonté, afin de faire briller la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, à un niveau particulier.

כמו עד"מ לעשות סוכה וכו' שהוא התגלות אור א"ס ב"ה בבחינה עליונה ומדרגה עליונה מאורות עליונים מפני שכך עלה ברצונו והתורה היא התנהגות באיזה אופן תהיה ההתגלות הזאת

Ainsi, par exemple, construire une souka, etc., révèle la Lumière infinie, béni soit-Il, à un niveau élevé et à un degré élevé des lumières supérieures, parce que telle fut Sa volonté. Et la Torah indique de quelle manière cette révélation doit avoir lieu,

כמו עד"מ בסוכה שתהיה דוקא ז' על ז' טפחים ושלא תהיה סככה מדבר המקבל טומאה וכיוצא בהן הרבה פרטי דינין באיזה אופן דוקא יהיה המשכות

comme, par exemple, pour une souka : elle doit mesurer précisément sept sur sept téfa'him, et son toit ne doit pas être fait d'une matière susceptible de contracter l'impureté rituelle ; il existe bien d'autres lois détaillées semblables, qui définissent la manière précise dont les prolongements

הרצון ואז דוקא יהיה שורה ומתגלה אור א"ס ב"ה בבחינה זו עד"מ בעל הבית מסדר בביתו שכלי פלוני יעמוד במקום פלוני וכלי פלוני במקום פלוני.

de la volonté doivent s'opérer ; c'est alors seulement que la Lumière infinie, béni soit-Il, résidera et se révélera à ce niveau. [C'est] par analogie [avec] un maître de maison qui organise son intérieur, afin que tel récipient soit placé à tel endroit et tel autre récipient à tel autre endroit.

7 וכך הוא ענין בחי' התורה שנעשה כמו בעל הבית לעסק המצות ולכן נמשלו המצות להיות נקראים בשם אברים דמלכא שהחיות המתפשט בתוכן הוא לחלוחית המגדלם

Ainsi en va-t-il du niveau de la Torah, qui devient comme le maître de maison pour la pratique des mitsvot. C'est pourquoi les mitsvot sont comparées aux «membres du Roi» : la force vitale qui se répand en elles est comme l'humidité qui les fait croître,

לבד בבחי' קרירות משא"כ התורה נמשלה לדם בחי' אדם א' ד"ם שהדם הוא הנפש והוא הוא הממשיך עיקר החיות ורוח החיים אשר בקרבם ולא בבחי' הגדלה לבד ולכן היא למעלה מבחינת מקום וזמן.

mais seulement selon une modalité froide ; tandis que la Torah est comparée au sang, au niveau d'adam : alef, dam (sang). Car le sang est l'âme, et c'est lui-même qui attire la force vitale essentielle et l'esprit de vie qui est en lui, et non pas seulement selon une modalité de croissance. C'est pourquoi elle est au-dessus de la notion de lieu et de temps.

8 וזהו זאת התורה אדם פי' האדם שעל דמות הכסא דמות אדם בחי' אדמה לעליון בחי' סוכ"ע למעלה מבחי' מקום וזמן.

Et c'est là [le sens de] «Ceci est la Torah : adam (un homme)» : c'est-à-dire l'adam qui se trouve au-dessus de la ressemblance du trône, «une ressemblance ayant l'apparence d'un homme (adam)», le niveau de «Je serai semblable (adameh) au Très-Haut», le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), au-dessus des notions de lieu et de temps.

וכמ"ש הנה מקום אתי וגוי שלגבי החיות מעלה ומטה שוין כמו שאנו רואים בחוש שהדם הוא הנפש המתפשט בתוכם להגדילן נעשה כמוהם והיו לבשר אחד ממש ויש בהם התחלקות האברים

Et comme il est écrit: «Voici, il y a un lieu auprès de Moi», etc.: en ce qui concerne la force vitale, le haut et le bas sont égaux. Nous le voyons par nos sens: le sang, qui est l'âme, se répand en eux pour les faire croître, devient semblable à eux, et ils deviennent véritablement une seule chair; or, ils sont divisés en membres,

ולכן הם נתונים תחת הזמן והמקום אבל התורה שאינה בבחי' התגלות המשכות הרצון בלבד רק בחי' התגלות הנהגות הרצון כנ"ל,

et c'est pourquoi ils sont soumis au temps et au lieu. Mais la Torah n'est pas simplement le niveau de la révélation des émanations de la volonté; elle est le niveau de la révélation des directives de la volonté, comme cela a été dit plus haut,

והרי היא ממשכת הנהגות הרצון העליון לתוך הרצון המתפשט בתוך המצות הרי מקור המשכה זו נקי' בחי' רעוא דכל רעיון שאינה בגדר מקום וזמן כלל

et elle attire les directives de la volonté supérieure dans la volonté qui se répand dans les mitsvot. La source de cette attraction est appelée le niveau de «la Volonté de toutes les volontés» (raava d'chol raavin), qui n'est nullement limitée par le lieu et le temps

(ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ וכל חפצים לא ישוו בה אפילו חפצי שמים כו') (ועמ"ש ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו גבי ובקולו תשמעו ומ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר):

(C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit au sujet du verset: «Et tous les désirs ne sauraient lui être comparés»: même les désirs du Ciel, etc.). (Voir aussi ce qui est écrit au sujet du verset: «Après Havaya, votre D.ieu, vous marcherez», à propos de «et vous écouterez Sa voix», ainsi que ce qui est écrit dans le maamar commençant par «Car en ce jour, il fera expiation».)

9 קיצור. ענין בראשית בשביל התורה, וענין רמ"ח אברי דמלכא עת לכל חפץ. וענין התורה שנקי' אדם. וכל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה. וכל חפצים לא ישוו בה):

Résumé. Le sens de «Au commencement»: pour la Torah. Et le sens des 248 membres du Roi: «un temps pour chaque désir». Et le fait que la Torah soit appelée adam. Et «Celui qui s'occupe de l'enseignement de l'holocauste, c'est comme s'il avait offert un holocauste». Et «Tous les désirs ne sauraient lui être comparés».

10 ג והנה תכלית ענין התורה והמצות בהמשכת גילוי רצונו למטה הוא שהכתוב אומר ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' וכו' דהנה כתיב יראו את ה' קדושו.

3. Or, le but de la Torah et des mitsvot, en faisant descendre ici-bas la révélation de Sa volonté, est celui qu'indique le verset: «Havaya nous a ordonné d'accomplir toutes ces lois, afin de craindre Havaya», etc. Car il est écrit: «Craignez Havaya, vous, Ses saints.»

וצ"ל מהו קדושו דוקא הלא כתיב ייראו מה' כל הארץ. אך הענין כנודע מ"ש במ"א על פסוק

Il faut comprendre : pourquoi est-il question précisément de «Ses saints»? N'est-il pas écrit: «Que toute la terre craigne Havaya»? Cependant, l'explication repose sur ce qui est connu, d'après ce qui est écrit ailleurs au sujet du verset

כי לא מחשבותי מחשבותיכם שלפניו ית' כל מה שלמעלה נק' בחי' יש לגבי שלמטה הימנו כמ"ש להנחיל אוהבי יש משא"כ ממה שלמעלה כל מה

«Car Mes pensées ne sont pas vos pensées»: devant Lui, béni soit-Il, tout ce qui est supérieur est appelé le niveau de «quelque chose» (yech) par rapport à ce qui est inférieur à lui, ainsi qu'il est écrit: «Faire hériter le yech à ceux qui M'aiment»; tandis que, de bas en haut, tout ce qui

שלמטה הוא מושג ונראה לעין כל בשר נק' יש לגבי שלמעלה הימנו שנק' אין. שאינו מושג ונראה. est inférieur, ce qui est appréhendé et visible aux yeux de toute chair, est appelé «quelque chose» (yech) par rapport à ce qui lui est supérieur, lequel est appelé «néant» (ayin), car il n'est ni appréhendé ni visible.

11 וזהו עיקר המשכה של גילוי רצונו ית' למטה להיות ממה שלמעלה שוה כמו מלמעלה למטה,

Et telle est l'essence de la révélation de Sa volonté, béni soit-Il, attirée ici-bas : que, du bas vers le haut, elle soit identique à celle qui va du haut vers le bas.

וכמו שמלמעלה למטה הכל בטל לפניו ית' וכאין ואפס ממש כמ"ש לך ה' הגדולה וגו'

De même que, du haut vers le bas, tout est annulé devant Lui, béni soit-Il, et n'est réellement que néant et rien, comme il est écrit : «À Toi, Havaya, la grandeur », etc.,

וקמיה כולא כלא חשיב ממש כך יהיה בבחי' גילוי ממטה למעלה וראו כל בשר יחדיו וגוי' ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' וגוי'

et que « devant Lui, tout est véritablement considéré comme rien », de même en sera-t-il au niveau de la révélation du bas vers le haut : « Toute chair verra ensemble », etc. ; « Ils entreront dans les cavernes des rochers et dans les trous de la poussière, devant la terreur de Havaya », etc.,

להיות בטל אליו ית' ועדי' הוא ההפרש בין מ"ש יראו מה' כל הארץ שהיא יראה תתאה כמו שנדמה לנו שלמטה היש.

afin d'être annulés devant Lui, béni soit-Il. Dans cette même perspective, voici la différence entre ce qui est écrit : « Que toute la terre craigne Havaya », qui désigne la crainte inférieure (yira tata'a), puisque, selon notre apparence des choses, le monde d'en bas semble être une réalité (yech) ;

אבל פי' יראו את ה' היינו שיהיה בחי' את הטפל לשם הוי' דהיינו ביטול ממש

mais le sens de « Craignez Havaya » (yerou et) est qu'il y ait le niveau de et, qui est subordonné au Nom Havaya, c'est-à-dire une véritable annulation de soi (bitoul),

כמו שלמעלה היש ולמטה כלא חשיבא וזהו כי אין מחסור ליראיו שיהיה בבחי' אין וביטול ועי' אין מחסור כו'.

comme c'est le cas en vérité : ce qui est en haut est la réalité (yech), tandis que ce qui est en bas est considéré comme rien. Tel est le sens de : « Car rien (ein) ne manque à ceux qui Le craignent » : qu'ils atteignent le niveau du néant (ayin) et de l'annulation ; et, par cela, rien ne leur manque, etc.

12 ובחי' יראה עילאה זו נמשך ע"י עסק התורה שע"י אמרו אם אין חכמה אין יראה וכמ"ש לקמן בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי הוי'.

Et ce niveau de crainte supérieure (yira ila'a) est suscité par l'étude de la Torah, à propos de laquelle nos Sages ont dit : « S'il n'y a pas de sagesse, il n'y a pas de crainte », comme il est écrit plus loin, dans le discours qui commence par « Et D.ieu parla », etc. : « Je suis Havaya. »

וזהו יראו את ה' קדושו שבחי' יראה זו נמשך ע"י אשר קדשנו במצותיו וזהו ויצונו כו' ליראה את ה' דוקא.

Et tel est le sens de « Craignez Havaya, vous, Ses saints » : ce niveau de crainte est suscité par « qui nous a sanctifiés par Ses commandements ». Tel est aussi le sens de « Et Il nous a ordonné », etc., précisément « de craindre Havaya ».

ובחיי יראה גדולה זו בבחי' גילוי רצון זה בגילוי רב ועצום היה בשעת מתן תורה

Et ce grand niveau de crainte, lié à cette révélation de la volonté, se manifesta de façon immense et puissante au moment du Don de la Torah.

(עמ"ש לקמן סד"ה וידבר אלקים את כל הדברים בשם הרבות יתרו פכ"ט בענין אריה שאג מי לא יירא דקאי על מתן תורה) על הר סיני בקולות וברקים

(Voir ce qui est écrit plus loin, à la fin du discours qui commence par « Et D.ieu dit toutes ces paroles », au nom du Midrash Rabba, Yitro, section 29, à propos de « Le lion a rugi : qui n'aura pas peur ? », qui se rapporte au Don de la Torah.) Sur le mont Sinaï, au milieu du tonnerre et des éclairs,

ועל כל דבור פרח נשמתי עד שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שפסקה זוהמתן אל תקרא חרות אלא חירות ממלאך המות ושיעבוד עד חטא העגל כו'.

et à chaque parole, leurs âmes s'envolaient, au point que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit que leur souillure (zohama) avait cessé. « Ne lis pas 'gravé' (charout), mais 'liberté' (hérou) » : liberté à l'égard de l'ange de la mort et de la servitude, jusqu'à la faute du Veau, etc.

(ועיי' [ועיי'] מענין חרות על הלוחות פ"ה דעירובין דנ"ד סע"א [סוף עמוד א]. ובפ"ו דאבות רבות פ' משפטים ר"פ ל"ב. כי תשא פמ"א [פרק מ"א / פרשה מ"א] קנ"ו ב'. ס"פ מ"ז קס"א ג"ד. פקודי פנ"א קס"ג ד'. מצורע פ"ח קפ"ה ב'.

(Voir aussi, au sujet de « gravé sur les Tables », le chapitre 5 d'Erouvin, 54a, à la fin ; et le chapitre 6 d'Avot ; Midrash Rabba, parachat Michpatim, début de la section 32 ; Ki Tisa, section 41, 156b ; fin de la section 47, 161c-d ; Pekoudé, section 51, 163d ; Metsora, section 18, 185b ;

נשא פ"י [פרק י' / פרשה י'] דר"מ ע"א. פ"ג רנ"ד א'. בקרבן יששכר. שלח לך פט"ז רס"ז ד'. זח"ב [זוהר חלק ב'] יתרו פ"ד משפטים קי"ד א' תצוה קפ"ג א' בשלח מ"ה ב'. ח"א [חלק א'] בראשית דל"ז סע"ב [סוף עמוד ב] חיי שרה קל"א ב' ויקרא ד"ו ע"ב).

Nasso, section 10, 240a ; section 13, 254a, au sujet de l'offrande d'Issakhar ; Chela'h Le'ha, section 16, 267d ; Zohar II, Yitro, 84 ; Michpatim, 114a ; Tetsavé, 183a ; Bechala'h, 45b ; Zohar I, Béréchit, 37b, à la fin ; 'Hayé Sara, 131b ; Vayikra, 6b.)

ועל כן הוצרך לעבודתנו מעט מעט כו' וכמ"ש מעט מעט אגרשנו וגו'. וזהו יתרון מעלת נתינת התורה לישראל בשעת מתן תורה.

C'est pourquoi notre service divin doit nécessairement s'accomplir peu à peu, etc., comme il est écrit : « Peu à peu, Je les chasserai », etc. Tel est l'avantage particulier du don de la Torah à Israël au moment du Don de la Torah.

הגם כי האבות ג"כ קיימו התורה הנה כתיב באברהם וישמור משמרתי שנק' משמרת מצותי שלא נתנה עדיין להאיר על הארץ בגילוי רב ועצום כבשעת מתן תורה

Bien que les Patriarches aient eux aussi accompli la Torah, il est écrit au sujet d'Avraham : « Il a gardé Ma charge (michmarti) ». Elle est appelée une « charge » (michméret) de Mes commandements, car elle n'avait pas encore été donnée pour éclairer la terre d'une révélation grande et immense, comme au moment du don de la Torah.

(וע' מענין עקב אשר שמע כו' בשמות רבה ר"פ א'. ויקרא סוף פ' ב' שה"ש [שיר השירים] רבה בפסוק חכו ממתקים בגמרא יומא כ"ה ב' נדרים ל"ב א' שלהי קדושין פ"ב [פרק ב'] א' ועמ"ש מזה בד"ה משה ידבר).

(Et voir à propos de « Parce qu'il a écouté », etc., dans Shemos Rabbah, début de la section 1; Vayikra [Rabbah], fin de la section 2; Shir HaShirim Rabbah sur le verset « Son palais est douceur »; dans la Guemara, Yoma 28b; Nedarim 32a; la fin de Kiddushin, 82a; et voir ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Moché parlait ».)

ובא הדבור לא תרצח וגו' שיומשך חיות גילוי רצונו ית' למטה אפילו בענינים אלו בשמירת לא תעשה זו.

Et la parole « Tu ne commettras pas de meurtre », etc., fut prononcée afin que la force vitale de la révélation de Sa volonté, béni soit-Il, soit attirée ici-bas, jusque dans ces domaines, par l'observation de cette interdiction.

וענין לא תרצח כי הנה כתיב שופך דם האדם באדם כי זה לעומת זה עשה אלהים אדם בליעל הוא היצה"ר [היצר הרע] נגד אדם דקדושה.

Quant à la notion de « Tu ne commettras pas de meurtre », il est écrit : « Celui qui verse le sang de l'homme (adam) dans l'homme (adam) », car « Dieu a fait l'un à l'opposé de l'autre » : l'adam de Bélial, qui est le mauvais penchant, s'oppose à l'adam de la sainteté.

13 והנה ישראל עלו במחשבה ולכן הם גורמים ע"י חטאם במעשה דבור ומחשבה בחי' שפיכת דם וחיות אדם דקדושה באדם דקליפה.

Or, Israël s'éleva dans la pensée [de D.ieu] ; c'est pourquoi, par leurs fautes en acte, en parole et en pensée, ils provoquent le niveau du versement du sang et de la force vitale de l'adam de sainteté dans l'adam de kelipa (l'écorce).

וכן עד"ז בשאר עבירות לא תנאף שלא יגרמו שפע לבטלה לחיצונים. וכן לא תגנוב וגו' שהוא ע"י שמירת וזהירת מצביעות ופניות כו'.

Et de même, dans cette perspective, pour les autres transgressions : « Tu ne commettras pas d'adultère », afin qu'ils ne provoquent pas un flux d'abondance gaspillé vers les forces extérieures. De même, « Tu ne voleras pas », etc. : cela consiste à se garder de l'hypocrisie et des arrière-pensées, etc.

14 והנה בשעת מתן תורה הדבור בעצמו גוזר אומר לא תרצח פי' לשון עתיד שלא תהיה בחי' זו נראית לעולם.

Or, au moment du don de la Torah, la parole elle-même décréta en disant : « Tu ne commettras pas de meurtre », c'est-à-dire au futur : ce niveau ne serait jamais visible.

כי העתיד והציווי שניהם משמשי' בלשון אחד אבל לאחר החטא שהוצרך לעבודתנו הוא ע"י דבורינו שאנו מדברים דברי תורה ממשיכין מעט מעט מרצונו העליון כמ"ש ואשים דברי בפיך ועי"ז יתמו חטאים מן הארץ.

Car le futur et l'impératif s'expriment tous deux sous une même forme. Mais après la faute, lorsque notre service devint nécessaire, c'est par notre parole que nous agissons : en prononçant des paroles de Torah, nous attirons peu à peu de Sa volonté suprême, comme il est écrit : « J'ai mis Mes paroles dans ta bouche » ; et ainsi, « les pécheurs disparaîtront de la terre ».

והנה התורה שבכתב היא עץ חיים למחזיקים בה ותורה שבעל פה נקרא בזהר אילן דטוב ורע שבו מפרידין הטוב מן הרע (וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] באריכות באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה בר"מ [ברע"א מהימנא] פי' נשא והמשכילים יזהירו).

Or, la Torah écrite est « un arbre de vie pour ceux qui s'y attachent », tandis que la Torah orale est appelée dans le Zohar « l'arbre du bien et du mal », car c'est par elle que le bien est séparé du mal (comme cela a été expliqué en détail dans Iggeret HaKodesh, dans l'épître commençant par « Dans le Ra'aya Mehemna, parachat Nasso : "Les sages resplendiront" »).

כמו עדי"מ בשעה שלומדין אלו טריפות בבהמה כו' ואלו כשרות כו'. נעשה בירור והבדלה בין הטמא לטהור ויתפרדו כל פועלי און כהמס דונג מפני אש וגו'

Par exemple, lorsqu'on étudie « Voici les lésions qui rendent un animal tréfa... » et « voici celles qui le rendent cachère... », il s'opère un tri (birour) et une séparation entre l'impur et le pur ; alors, « tous les artisans d'iniquité se disperseront », « comme la cire fond devant le feu », etc.

עד ימות המשיח שיעביר רוח הטומאה מן הארץ וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ולמהו אחד באחד וזהו מצות ראייה יראה כל זכורך כדרך שבא לראות כך וכו'

...jusqu'aux jours du Machia'h, où Il fera disparaître de la terre l'esprit d'impureté. Et il est écrit : « En ce jour-là, Havaya sera Un et Son Nom sera Un », et « être un dans Un ». C'est là la mitsva de se présenter [au Temple] : « Tous tes mâles se présenteront (yera'é) » ; « de même qu'il vient pour voir, ainsi... », etc.

(רפ"ק [ריש פרק קמא] דחגיגה). פ"י כשם שמלמעלה למטה קמיה כולא כלא חשיב כך הוא מלמטה למעלה כנ"ל.

(au début du premier chapitre de 'Haguiga). Cela signifie que, de même que d'en haut vers le bas, « devant Lui tout est considéré comme rien », il en est ainsi du bas vers le haut, comme mentionné précédemment.

וזהו כי עין בעין יראו שיהיה ראיית העין שלמטה שוה ומכוון לראיית העין שלמעלה ועמ"ש סד"ה Et c'est là le sens de « Car œil à œil ils verront » : la vision de l'œil d'en bas sera égale à celle de l'œil d'en haut et lui correspondra. Voir ce qui est écrit à la fin du discours commençant par

כי תשמע בקול גבי לעשות הישר בעיני ה' אך עכשיו בזמן שאין בית המקדש קיים אומרים ואין אנו יכולים לראות ולהשתחוות כו'.

« Si tu écoutes la voix », à propos de « faire ce qui est droit aux yeux de Havaya ». Mais maintenant, à l'époque où le Temple n'existe pas, nous disons : « Et nous ne pouvons ni voir ni nous prosterner », etc.

15 והיינו מפני חטאינו כו'. כי עונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלהיכם פ"י שעון עושה הבדל והפרש בין

ראיית עין שלכם לבין ראיית עין אלהיכם שעיי"ז קוב"ה [קודשא בריך הוא]

Et c'est « à cause de nos péchés », etc. Car « vos iniquités font séparation entre vous et votre D.ieu » : c'est-à-dire que la faute établit une séparation et une distinction entre la vision de votre œil et celle de l'œil de votre D.ieu. Par cela, le Saint béni soit-Il

סליק לעילא ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני וכו' שאפילו בבחי' בית ראשון בחי' בראשית נמי מאמר הוא בחי' חכמה יחרב ויסתלק בחי' המשכת גילוי אלהות ית' ומכ"ש [ומכל שכן] שיבש בבית שני

s'élève dans les hauteurs, et «le fleuve sera dévasté et desséché»: «dévasté» au Premier Temple, et «desséché» au Second Temple, etc. Car même au niveau du Premier Temple — le niveau de «“Au commencement” est aussi une parole», le niveau de 'Hokhma (sagesse) — il «sera dévasté», et le niveau de la continuation de la révélation de la divinité, béni soit-Il, se retire; à plus forte raison est-il «desséché» au Second Temple,

שהוא בחי' גילוי המדות שבלבבו (ועיין מענין זה בזהר בראשית ד"ו ע"ב ודכ"ו ע"א ובפ' שמות ד"ט ע"ב)

qui est le niveau de la révélation des attributs émotionnels (midot) qui sont dans Son cœur (voir à ce sujet le Zohar, Bereishis, 6b et 26a, ainsi que Parshas Shemos, 9b).

והדבר תלוי בתשובה (עמ"ש ע"פ כי ההרים ימושו) שע"י התשובה ומעשים טובים יתגלה האור כי טוב

Et la chose dépend de la techouva (retour) (voir ce qui est écrit sur le verset «Car les montagnes s'éloigneront»): grâce à la techouva et aux bonnes actions, «la lumière, qu'elle est bonne» sera révélée;

והיינו ע"י מרירות נפשו בהיותו ממארי דחושבנא כמו שהיה במצרים כמ"ש וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו'. ואזי זכו ותעל שועתם אל ה':

et cela se réalise par l'amertume de son âme, lorsqu'il est de ceux qui «font le bilan» (marei d'chushbena), comme ce fut le cas en Égypte, ainsi qu'il est écrit: «Ils leur rendirent la vie amère par un dur labeur», etc. Alors ils méritèrent que «leur cri montât vers D.ieu».

16 קיצור. שתכלית ענין התורה והמצות ליראה את ה' יראו את ה' קדושו. והיינו הגילוי כמו שלמעלה היש ולמטה כאין ואפס ממש וכנ"ל בפ"י לך ה' הגדולה.

Résumé. Le but de la Torah et des mitsvot est de «craindre Havaya»: «Craignez Havaya, vous, Ses saints.» C'est la révélation selon laquelle, en vérité, ce qui est en haut est le «quelque chose» (yech), tandis que ce qui est en bas n'est réellement rien ni néant, comme indiqué plus haut dans l'explication de «À Toi, Havaya, la grandeur appartient.»

וגילוי זה היה בשעת מ"ת [מתן תורה]. וזהו היתרון על קיים אברהם כו'. לא תרצח לא תנאף.

Cette révélation eut lieu au moment du Don de la Torah. Voilà en quoi celui-ci dépasse le fait qu'« Avraham accomplissait », etc. « Tu ne tueras pas ; tu ne commettras pas d'adultère » :

ל' [לשון] ציווי ולי' [ולשון] הבטחה. ועכשיו הבירור ע"י דבור התורה וזהו כדרך שבא לראות. ואין אנו יכולים כו' וענין תשובה:

Une expression de commandement et une expression de promesse. À présent, le birour (tri du bien et du mal) s'accomplit par la parole de la Torah. C'est le sens de « de même qu'il vient pour voir ». Et « nous ne pouvons pas », etc. Puis vient la question de la techouva (retour).

17 ד והנה בחי' ראיה זו וביטול זה הוא נקרא לשמוע בקול דברו בחי' שום תשים עליך מלך וגוי לשמוע בקולו ולדבקה בו וליבטל אליו ית'

4. Or, ce niveau de vision et cette annulation de soi (bitoul) sont appelés «écouter la voix de Sa parole», le niveau de «Tu établiras certainement un roi sur toi», etc.: «écouter Sa voix, t'attacher à Lui» et être annulé devant Lui, béni soit-Il.

(וזהו פי' לשמוע בקול דברו. דברו ממש ע"ד מ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר היינו ולא יכנף עוד מוריך שלא יהיה עוד לבושים המסתירים על הדבור עליון להיות נראה העולם ליש ודבר נפרד

(Et tel est le sens de «écouter la voix de Sa parole»: Sa parole même, conformément à ce qui est écrit au sujet des temps futurs: «Toute chair verra ensemble que la bouche de Havaya a parlé», c'est-à-dire: «Ton Maître ne sera plus dissimulé (yikanef)»; il n'y aura alors plus de voiles pour cacher la parole supérieure, de sorte que le monde apparaisse comme une «existence» (yech), une réalité séparée,

כי אם יראו הכל איך שדבר ה' הוא המהוה ומחיה וכולא קמיה כאין ואפס ממש וכמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] פ"כ וכ"א ועמ"ש מזה סד"ה והניף ידו על הנהר. וזהו פי' לשמוע בקול דברו דגבי מתן תורה.

mais tous verront plutôt comment la parole de Dieu est ce qui fait advenir l'existence et donne la vie, et comment tout est véritablement néant et rien devant Lui, comme il est écrit dans le Sefer Shel Beinonim, chapitres 20 et 21; voyez aussi ce qui est écrit à ce sujet à la fin du discours commençant par «Et Il agitera Sa main sur le fleuve». Tel est le sens de «écouter la voix de Sa parole» en rapport avec le don de la Torah.

ופי בקול דברו יובן ע"ד מ"ש בד"ה כי תשמע בקול ומשם יובן איך שגם עכשיו שייך בחי' זו ע"י עסק התורה וכמ"ש בענין אם אין חכמה אין יראה כו' כנ"ל).

Et le sens de «la voix de Sa parole» se comprendra conformément à ce qui est écrit dans le discours commençant par «Si tu écoutes la voix»; on comprendra ainsi que, même aujourd'hui, ce niveau est accessible par l'étude de la Torah, comme il est écrit à propos de «S'il n'y a pas de sagesse, il n'y a pas de crainte», etc., comme mentionné plus haut.)

אך צריך להקדים לזה להיות בחי' עושי דברו כי הנה מלכותך מלכות כל עולמים כתיב שכל העולמות עליונים ותחתונים קיומם והתהוותם מאין ליש הוא מבחי' מלכותו ית'.

Mais il faut d'abord atteindre le niveau de «ceux qui accomplissent Sa parole». Car il est écrit: «Ta royauté est une royauté sur tous les mondes»: l'existence de tous les mondes, supérieurs et inférieurs, ainsi que leur venue à l'existence, du néant à une réalité, procèdent du niveau de Sa Mal'hout (souveraineté), béni soit-Il.

ולכאורה א"כ איך יתכן להיות מלך שמו נקרא עליהם. אבל הענין שע"י תורה ומצות ממשיכין בחינת רצון העליון להיות מלך שמו נקרא וזהו קדשנו במצותיו.

À première vue, comment peut-il donc être possible que «Son Nom soit proclamé roi» sur eux? Mais voici l'explication: par la Torah et les mitsvot, on attire le niveau de la volonté supérieure, afin que «Son Nom soit proclamé roi». Tel est le sens de «[Qui] nous a sanctifiés par Ses commandements».

וזהו ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם פי' שיברך וימשיך בחי' אתה בחי' חסד להיות מלך העולם ע"י שהו"י אלהינו ואנחנו בטלים אליו וקדשנו במצותיו

Tel est le sens de «Béni sois-Tu, Havaya notre D.ieu, Roi du monde»: bénir et attirer le niveau de «Toi», qui est le niveau de 'Hessed (bonté), afin qu'Il soit «Roi du monde»; cela se réalise parce que Havaya est notre D.ieu, que nous sommes annulés devant Lui et qu'Il nous a sanctifiés par Ses commandements.

(ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה תקעו בחודש שופר וסד"ה ביום השמיני שלח. וזהו ענין עושי דברו וזהו אל תקרי בניך אלא בוניך שבונים מדת מלכותו ית' ע"י שממשיכים רצון העליון ב"ה להיות גילוי מלכותו ית'),

(Voyez aussi ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par «Sonnez du chofar à la nouvelle lune» et à la fin du discours commençant par «Au huitième jour, il renvoya». Tel est le sens de «ceux qui accomplissent Sa parole»; et tel est le sens de «Ne lis pas banayich (tes enfants), mais bonayich (tes bâtisseurs)»: ils bâtissent l'attribut de Sa royauté, béni soit-Il, en attirant la volonté supérieure, béni soit-Il, afin que Sa royauté se révèle.)

והנה הכח הזה שניתן לבנ"י [לבני ישראל] עם קרובו להיות הגורם להמשיך רצונו ית' הוא ע"י שגילה רז זה לבני שכל אחד מ'ישראל יש לו בהסתר ובהעלם האהבה המסותרת לה'

Or, ce pouvoir donné aux enfants d'Israël, «le peuple proche de Lui», d'être la cause qui fait descendre Sa volonté, béni soit-Il, tient à ce qu'Il a révélé «ce secret à Mes enfants»: chaque Juif possède, à l'état caché et latent, l'amour caché (ahava messoutéret) pour D.ieu;

וצריך להוציאה מהעלם אל הגילוי ביגיעת נפש וביגיעת בשר כמו שהיה במצרים וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו'

et il faut le faire passer de l'état latent à l'état révélé, au prix d'un labeur de l'âme et d'un labeur du corps, comme ce fut le cas en Égypte: «Ils leur rendirent la vie amère par un dur labeur, avec du mortier et des briques», etc.

ואמרו בזהר בחומר דא קל וחומר ובלבנים דא ליבון הלכתא שע"י עסק התורה בעיון ובעומק.

Et ils ont dit dans le Zohar: «Avec du mortier ('homer)», cela désigne le kal va'homer (le raisonnement a fortiori); «et avec des briques (levenim)», cela désigne le liboun hil'héta (l'éclaircissement de la loi), qui s'accomplit par l'étude de la Torah avec analyse et en profondeur.

18 ועד"ז נתקן לנו התפלה למסור נפשו באחד והעיקר למסור הרצון להיות ביטול הרצון מפני רצונו ית' כסור מרע ועשה טוב וקדש עצמך במותר לך וכן בעסק התורה יותר מרגילותו

Et dans cette même perspective, la prière a été instituée pour nous : donner son âme à [la parole] «Un» (E'had) ; et l'essentiel est de donner sa volonté, afin que celle-ci s'annule devant Sa volonté, béni soit-Il, en « s'éloignant du mal et en faisant le bien », en « se sanctifiant même dans ce qui vous est permis », et de même en s'adonnant à l'étude de la Torah au-delà de ses habitudes ;

כי העסק התורה אשר לפי הרגילות הוא דרך הטבע והוא כמצות אנשים מלומדה ועייז אי אפשר לעורר המשכת הרצון העליון שהוא נקרא טמירא דכל טמירין (עיין) בוח"ב [בזהר חלק ב'] ס"פ יתרו דף פ"ט ע"א)

car l'étude de la Torah selon ses habitudes relève de l'ordre naturel et ressemble à « un commandement appris par des hommes, comme par routine » ; par cela, il est impossible d'éveiller l'émanation de la volonté supérieure, appelée « la plus cachée de tout ce qui est caché » (temira d'chol temirin) (voir Zohar II, fin de la paracha Yitro, folio 89a),

אלא עיי התעוררות מקרב איש ולב עמוק למעלה מהטבע שעייז יצא מנרתיקו מהעלם אל הגילוי
mais seulement par un éveil venant « de l'intime de l'homme et d'un cœur profond », au-delà de la nature ; grâce à cela, elle sortira de son enveloppe, de la dissimulation pour se révéler.

ולכן עתה בזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] חובה עלינו מצות התפלה שבשעת התפלה כל בעל נפש יתלהב בנפשו לעורר לבבו לה' שעייז יוכל אח"כ להמשיך הרצון העליון עיי עסק התורה

C'est pourquoi, à présent, en l'absence du Temple, la mitsva de la prière nous incombe : au moment de la prière, toute personne douée d'une âme (baal néfesh) doit s'embraser intérieurement et éveiller son cœur vers D.ieu ; ainsi pourra-t-elle ensuite attirer la volonté supérieure par l'étude de la Torah ;

אלא אי"כ מי שתורתו אומנתו דנשמתי [דנשמתי] אחידא ביי [ביה] להיטא ביי [ביה] כמ"ש במ"א שהוא פטור מתפלה מפני שא"צ [שאיין צריך / שאינו צריך] הכנה לעורר לבבו כו' כמ"ש במ"א.

à moins qu'il ne s'agisse de quelqu'un dont la Torah est l'occupation, dont l'âme est liée à Lui et embrasée pour Lui, comme il est écrit ailleurs : celui-là est dispensé de la prière, car il n'a pas besoin de préparation pour éveiller son cœur, etc., comme il est écrit ailleurs.

19 וזהו בחי' תשובה ובמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד דמשכין בחילא יתיר מהעלם אל הגילוי.

Et tel est le niveau de la techouva (retour) ; et « là où se tiennent ceux qui font techouva, les justes parfaits ne peuvent se tenir », car ils attirent avec une force plus grande (be'hayla yatir), faisant passer de la dissimulation à la révélation.

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי עולם הבא לפי שבח"י עוה"ב [עולם הבא]
הוא מה שנהנין מזיו השכינה

Et c'est là [le sens de] : « Une heure de techouva et de bonnes actions dans ce monde vaut mieux que toute la vie du Monde futur », car le niveau du Monde futur consiste en ce qu'ils jouissent du rayonnement de la Chekhina (la Présence divine),

דהיינו בבחי' מה שהוא בחי' גילוי ההתפשטות משא"כ ע"י הבעל תשובה נמשך ממקורא דכולא טמירא
דכל טמירין כנ"ל

c'est-à-dire qu'il s'agit du niveau de la révélation de l'expansion ; tandis que, par l'intermédiaire de celui qui fait techouva, un flux est attiré de la source de tout, « la plus cachée de toutes les choses cachées », comme mentionné plus haut ;

והיינו ע"י דאתכפיא הסט"א [הסטרא אחרא] ואתהפכת חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כי הנה החשך
יכסה ארץ שלא יאיר בגילוי רב למטה כמו למעלה כנ"ל.

et cela se fait lorsque la sitra a'hra (l'autre côté) est soumise et que l'obscurité est transformée en lumière, et l'amertume en douceur. Car, en effet, « l'obscurité couvrira la terre », si bien qu'elle ne brille pas ici-bas avec une grande révélation comme là-haut, comme mentionné plus haut,

אלא לפי סדר ההשתלשלות והתלבשות בכיסוים רבים וא"כ גילוי למטה לפי ערך המקבלים. משא"כ
כד אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] וכי אזי למעלה ולמטה שוין.

mais selon l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) et leur revêtement par de nombreux voiles ; dès lors, sa révélation ici-bas est à la mesure de la capacité des récepteurs. En revanche, lorsque la sitra a'hra est soumise, etc., alors le haut et le bas sont égaux.

כמ"ש כי עין בעין יראו וגוי וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד למהוי אחד באחד כנ"ל וזהו
בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע שבח"י נעשה

comme il est écrit : « Car œil à œil ils verront », etc. ; et il est écrit : « En ce jour, Havaya sera Un et Son Nom sera Un », « pour être un en Un », comme mentionné plus haut. Et c'est là [le sens de] : « Lorsque Israël fit précéder “nous ferons” à “nous écouterons” » ; car le niveau de « nous ferons »

שהוא ענין המשכת רצונו ית' להיות מלך העולם ע"י מעשה המצות אשר קדשנו במצותיו הוא תחלה לבח"י נשמע שהוא בח"י ביטול במציאות אליו ית' שבח"י נשמע נמשך מבח"י נעשה כנ"ל

qui consiste à attirer Sa volonté, béni soit-Il, afin qu'Il soit « Roi du monde », par l'accomplissement des mitsvot — « Qui nous a sanctifiés par Ses commandements » — vient avant le niveau de « nous écouterons », qui est le niveau de l'annulation de [son] existence même (bitoul bimetztiout) devant Lui, béni soit-Il ; car le niveau de « nous écouterons » découle du niveau de « nous ferons », comme mentionné plus haut

(ועיין במדרש פ' ויקרא רבה ר"פ א' וס"פ ה' מענין גבורי כח עושי דברו. ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' בלק דקצ"א ע"א מענין זה ובפ' לך ד"צ ע"א) והיינו ע"י שגילה רז זה לבני כו'

(Voir le Midrach, Vayikra Rabbah, au début de la section 1 et à la fin de la section 5, au sujet des « puissants par leur force, qui accomplissent Sa parole » ; voir aussi le Zohar III, Parachat Balak, 191a, à ce sujet, ainsi que Parachat Le'h Le'ha, 90a.) Et cela se fait parce qu'Il a révélé « ce secret à Mes enfants », etc.,

שהוא ע"י יגיעת נפש ויגיעת בשר להוציא מהעלם אל הגילוי כנ"ל ובאתערותא דלתתא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר המשכת רצון העליון בחינת טמירא דכל טמירין כנ"ל ועיין בפ' בהר דק"ה ע"ב ברחימו דלבייהו לאתקרבא לקוב"ה [לקודשא בריך הוא] אקדימו עשיה לשמיעה.

ce qui s'accomplit par le labeur de l'âme et le labeur de la chair, afin de faire passer du caché au révélé, comme mentionné plus haut ; et « par un éveil d'en bas [vient] un éveil d'en haut », pour éveiller la descente de la volonté suprême, le niveau de « ce qui est le plus caché parmi tout ce qui est caché », comme mentionné plus haut. Voir aussi la paracha Behar, 108b : « Dans l'amour de leurs cœurs, pour se rapprocher du Saint béni soit-Il, ils ont fait précéder l'action à l'écoute. »

20 וכמ"ש במ"א. ועיין בד"ה יביאו לבוש מלכות. ועיין מ"ש מענין בשעה שהקדימו ישראל נעשה בד"ה צאינה וראינה.

Comme il est écrit ailleurs. Voir aussi le discours qui commence par « Qu'on apporte des vêtements royaux ». Voir également ce qui est écrit au sujet de « Lorsque les enfants d'Israël firent précéder "nous ferons" », dans le discours qui commence par « Sortez et voyez »,

לא זז מחבבה ואפשר לומר פ"י שהקדימו נעשה היינו שבחינת ביטול דנעשה להיות בטל לבעל הרצון. [à propos de] « Il ne cessa de la chérir ». On peut aussi dire que le fait d'avoir fait précéder « nous ferons » signifie que le niveau d'annulation de soi (bitoul) de « nous ferons » consiste à s'annuler devant le Maître de la volonté,

הוא עולה לבחי' מחשבה קדומה הנקרא בקדמין ברא שהוא למעלה מבחי' חכמה והוא מקור התורה והמצות כמבואר למעלה. ועמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח בענין פי' וקדם צרתני:

s'élève au niveau de la pensée primordiale, appelée « bekadmin bera » (« à l'origine, Il créa »), qui est au-dessus du niveau de 'Hokhma (sagesse) ; elle est la source de la Torah et des mitsvot, comme expliqué plus haut. Voir également ce qui est écrit dans le discours qui commence par « Le huitième jour, il renvoya », au sujet du sens de « Et avant, Tu m'as formé ».

21 קיצור. (ובחי' ביטול זה נקי לשמוע בקול דברו וצריך להקדים להיות עושי דברו להמשיך הרצון

בהדבור עליון והיינו ע"י גילוי אהבה המסותרת בחי' ביטול רצון שע"י מעורר גילוי רצון העליון

Résumé. (Et ce niveau d'annulation de soi (bitoul) est appelé « écouter la voix de Sa parole » ; il faut le faire précéder de « ceux qui accomplissent Sa parole », afin d'attirer la volonté dans la parole supérieure. Cela se réalise par le dévoilement de l'amour caché, le niveau de l'annulation de la volonté, qui éveille ainsi le dévoilement de la volonté supérieure.

ולכן יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט [ומעשים טובים] בעוה"ז כו' שע"י ממשיך מלמעלה מסדר ההשתלשלות להיות הגילוי למטה כמו למעלה, וזהו ענין שהקדימו נעשה לנשמע. שבחי' נשמע נמשך מבחי' נעשה שעולה לבחי' רצון העליון בחי' בקדמין ברא):

C'est pourquoi « une heure de techouva et de bonnes actions en ce monde vaut mieux », etc. : car, par là, on attire d'au-delà de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), afin que le dévoilement ici-bas soit comme en haut. Tel est le sens du fait qu'ils ont fait précéder « nous ferons » à « nous écouterons » : le niveau de « nous écouterons » est attiré du niveau de « nous ferons », qui s'élève jusqu'au niveau de la volonté supérieure, le niveau de « bekadmin bera ».

22 ה וביאור הענין ע"פ מ"ש ברבות ר"פ ויקרא או שמא משוי שקשה לס"ר נוח לאחד כו'

5. Explication du sujet, d'après ce qui est écrit dans le Midrach Rabba, au début de la paracha Vayikra : « Ou peut-être une charge difficile à porter pour six cent mille personnes est-elle facile pour un seul ? », etc. ;

אם יוספים אנחנו לשמוע כו' ומשה שומע כו' וע"ש שעד"ז פי' גבורי כח כו' לשמוע כו' ע"ש.

« Si nous continuons à entendre », etc. ; « et Moché entend », etc. Voyez là-bas comment, dans le même sens, il explique « puissants en force », etc., « pour écouter », etc. Voyez là-bas.

23 והענין דמבואר במ"א פ' מטות ע"פ לאמר זה הדבר כו' ענין משה נתנבא בזה כו' גילוי קדש העליון משא"כ בחי' כה כדמותנו כו' ע"ש.

Et voici ce qui est expliqué ailleurs, dans la paracha de Mattot, au sujet du verset : « Pour dire : Voici la chose », etc. : le sens de « Moïse prophétisait par "Ceci" (zeh) », etc., c'est la révélation de la sainteté suprême (Kodech), contrairement au niveau de « Ainsi » (koh), « à notre image », etc. Voir là-bas.

וזה היה הגילוי במתן תורה וזה הי' [היה] קשה לס"ר נשמות לקבל כי גילוי אור א"ס עדי"ז מאיר רק בחכמה עילאה שמשם בחי' משה

Telle fut la révélation lors du Don de la Torah, et il fut difficile aux six cent mille âmes de la recevoir ; car la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), de cette manière, ne brille que dans la 'Hokhma suprême (sagesse), d'où provient le niveau de Moïse,

כי חכמה כח מה והוא מ"ש במשה ונחנו מ"ה [מה]. משא"כ בס"ר נשמות ששרשן מו"ק [מו' קצוות] שהן המדות שלמטה מבחי' חכמה.

car la 'Hokhma est koach mah, « la puissance du "quoi" », et c'est ce qui est dit de Moïse : « Et que sommes-nous (mah) ? » En revanche, les six cent mille âmes ont leur racine dans les six extrémités (vav ketzavos), qui sont les attributs (midot), en dessous du niveau de la 'Hokhma.

24 ולכן פרחו נשמתן כמ"ש נפשי יצאה בדברו וכמ"ש ברבות בשה"ש [בשיר השירים] ע"פ חכו ממתקים. כי גילוי בחי' זו זהו

C'est pourquoi leurs âmes s'envolèrent, comme il est écrit : « Mon âme s'en est allée lorsqu'Il a parlé », et comme il est écrit dans le Midrach Rabba sur Chir Hachirim, à propos du verset : « Son palais est douceur ». Car la révélation de ce niveau est

כמו שלמעלה היש ולמטה בחי' אין ואפס ממש ועיין מזה בסש"ב [בספר של בינונים] ר"פ ל"ד וס"פ ל"ו.

comme [il en est en vérité,] le supérieur étant le « quelque chose » (yech), et l'inférieur étant le niveau du néant et du vide absolus. Voir à ce sujet le Sefer Chel Beinonim, au début du chapitre 34 et à la fin du chapitre 36,

שעיקר גילוי זה הוא בחכמה עילאה כמש"ש [כמה שכתוב שם] פלי"ה בהג"ה [בהגהה]. וזהו הנקרא לשמוע בקול דברו, שרק משה יוכל לשמוע.

que l'essence de cette révélation réside dans la 'Hokhma supérieure (sagesse), comme il est écrit là, au chapitre 35, dans la glose. C'est ce que l'on appelle « écouter la voix de Sa parole », que seul Moché pouvait entendre.

ועמ"ש בד"ה בפ"י כי תשמע בקול מפתחות הפנימי [הפנימיות / הפנימית] כו' ובסידור בד"ה אדני שפתי תפתח בפ"י בקול דברי אלקים חיים וע"פ קול דודי הנה זה בא מדלג כו'.

Voir aussi ce qui est écrit dans le discours sur l'explication de « Si tu écoutes la voix », [à propos des] « clés intérieures », etc. ; et dans le Siddour, dans le discours qui commence par « Ado-nai, ouvre mes lèvres », à propos de l'explication de « la voix des paroles du D.ieu vivant », ainsi qu'à propos du verset : « La voix de mon Bien-Aimé ! Le voici, il vient, bondissant », etc.

והיינו ע"י שהי' [שהיה] בחי' גבורי כח. וע' בגמרא שבת פ"י [פרק י' / פרשה י'] [דצ"ב א'] ופ"ד דנדרים (דל"ה ע"א)

Et cela fut possible parce qu'il possédait le niveau de « vaillants en force ». Voir le traité Chabbat, chapitre 10 (92a), et le chapitre 4 de Nedarim (38a),

לפי שהיה בעל קומה עשר אמות דהיינו שמאיר בו עשר ספירות עליונות דאצילות שראשיתן היא חכמה עילאה.

car il était un homme de grande stature, mesurant dix coudées ; cela signifie que les dix Séfirot supérieures du Monde d'Atsilout (Émanation) brillaient en lui, la première étant la 'Hokhma supérieure.

והיינו כי כח זהו בחי' חכמה כח מ"ה [מה] ומשם נמשך כח הביטול למס"נ [למסירות נפש]. (ועמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' פנחס דף ר"כ בפ"י העונה אישר"מ [אמן יהא שמיה רבא מברך] בכל כחו).

Et cela parce que koach (force) correspond au niveau de la 'Hokhma, koach mah ; et c'est de là qu'émane la force d'annulation de soi (bitoul) pour le sacrifice de soi (messirout néfesh). (Voir aussi ce qu'écrit le Ramaz sur la paracha Pin'has, folio 220, à propos du sens de « Celui qui répond "Amen, que Son grand Nom soit béni" de toutes ses forces ».)

והנה ע"י משה יוכלו נש"י [נשמות ישראל] לקבל לשמוע בקול דברו, וזהו ג"כ ע"י גבורי כח. והנה כח ב"פ [ב' פעמים] יד זהו ענין שאו ידיכם קדש שמבואר בד"ה צאינה וראינה.

Or, grâce à Moché, les âmes d'Israël peuvent recevoir [et] écouter la voix de Sa parole ; cela aussi se fait par « les vaillants en force ». Or, koach (force) équivaut à deux fois yad (main) [en valeur numérique] ; c'est le sens de « Levez vos mains dans la sainteté », expliqué dans le discours qui commence par « Allez et voyez ».

ועי"ז הם עושי דברו עושי לשון תיקון והיינו מ"ש ועתה יגדל נא כח אד' כמ"ש במ"א

Et par cela, ils sont « ceux qui accomplissent (ossé) Sa parole » : ossé exprime la rectification (tikoun). C'est ce qui est écrit : « Et maintenant, que la force (koa'h) d'Ado-nai soit donc magnifiée », comme il est écrit ailleurs ;

דהיינו שממשיכים גילוי אור א"ס סוכ"ע בהדבור עליון וזהו ענין העונה יהא שמיה רבא מברך

c'est-à-dire qu'ils font descendre la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), dans la parole supérieure. Tel est le sens de « celui qui répond : "Que Son grand Nom soit béni" » ;

והיינו ע"י כח גבורי כח כנ"ל וזהו ג"כ ענין שיעקב נתן לדוד כ"ח שנה משלו בחי' המשכת הכח בשם אד' כו'.

et cela se fait « de toute sa force », par des « puissants en force (koa'h) », comme mentionné plus haut. C'est également le sens du fait que Yaakov donna à David vingt-huit années (koa'h) de sa propre vie : le niveau où la force (koa'h) est attirée dans le Nom Ado-nai, etc.

25 ונקרא בחי' זו מלאכיו גבורי כח. ע"ד שנתבאר בד"ה ונקדשתי בתוך בניי [בני ישראל] בפ"י שרפים עומדים ממעל לו כו'.

Et ce niveau est appelé « Ses anges, puissants en force », conformément à ce qui a été expliqué dans le discours commençant par « Je serai sanctifié au milieu des enfants d'Israël », au sujet de « Les Séraphins se tiennent au-dessus de Lui », etc.

וע"כ נקראו מלאכיו גבורי כח גם ע"ד והחיות נושאות את הכסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם והם נושאים ומרוממים בחי' זו לאור א"ס

C'est pourquoi ils sont également appelés « Ses anges, puissants en force », conformément à « les 'Hayot portent le Trône » et à « au-dessus de la forme du Trône, une forme semblable à l'apparence d'un homme » ; ils portent et élèvent ce niveau vers la Lumière infinie (Or Ein Sof)

עצמו והכח בהם ע"י ששרשם מעולם התהו כמ"ש כ"ז [כל זה] בד"ה זכור ושמור בדבור אחד בת"א [בתורה אור] פ' יתרו ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] שער השבת גבי כתר יתנו לך כו'

elle-même; et la force qui est en eux vient de leur racine dans le Monde du Tohou, comme cela est expliqué dans le discours commençant par « "Souviens-toi" et "Garde" furent prononcés en une seule parole », dans Torah Ohr, parachat Yitro, ainsi que dans Pri Etz Chaim, Cha'ar HaChabbat, à propos de « Ils Te donneront une couronne », etc.,

מלאכים פי' שח"ב [שחכמה ובינה] נק' מלאכים כו' ע"ש וע' במא"א [במאורי אור] אות מ' סס"א וכפשוטו גבורי כח כדפרש"י [כדפירש רש"י / כדפירוש רש"י] ספ"ק [סוף פרק קמא] דקדושין (ד"מ ע"א) שלבש כח לכוף יצרו ע"ש.

«anges»: c'est-à-dire que 'Hokhma et Bina sont appelées «anges», etc. (voir là-bas); voir aussi Me'orei Or, lettre mem, section 61. Au sens simple, «puissants en force» signifie, comme l'explique Rachi à la fin du premier chapitre de Kiddouchin (40a), qu'il s'est revêtu de force pour dominer son inclination. Voir là-bas.

וזהו כמארו"ל (רפ"ד דאבות) איזהו גבור הכובש את יצרו. שנאמר טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר (במשלי סס"י [סוף סימן ט"ז]) והמכוון י"ל [יש לומר] שע"י שכובש את היצה"ר [היצר הרע]

C'est ce que disent nos Sages, de mémoire bénie (au début du chapitre 4 d'Avot): «Qui est puissant? Celui qui domine son inclination, ainsi qu'il est dit: "Celui qui est lent à la colère vaut mieux que le puissant, et celui qui maîtrise son esprit vaut mieux que le conquérant d'une ville"» (Proverbes, fin du chapitre 16). On peut dire que l'intention est la suivante: en dominant le mauvais penchant,

שהוא מבחי' סיגי הגבורות וממתיקו שיהי' [שיהיה] בטל ליצי"ט [ליצר טוב] שהוא מבחי' אהבה וחסד ע"י ממשיך המתקת הגבורות מבחי' ארך אפים ורב חסד כו'

qui relève du niveau des scories des Guevourot (retenues), et en l'adoucissant jusqu'à ce qu'il soit soumis au bon penchant, qui relève de l'amour et du 'Hessed (bonté), on attire ainsi l'adoucissement des Guevourot depuis le niveau de «lent à la colère et abondant en bonté», etc.

וע"י הוא עושי דברו שמתקן ובונה הדבור עליון שנק' עיר אלקינו שהוא מבחי' שם אלקי' ושם אד'

Ainsi, il fait partie de ceux «qui accomplissent Sa parole»: il rectifie et édifie la parole supérieure, appelée «la ville de notre D.ieu», qui relève du Nom Elokim et du Nom Ado-nai;

והוא ממשיך בו הגדלת כח שם אדי כענין ועתה יגדל נא כח אדי כוי והיינו ע"י ה' ארך אפים כוי.

et il y attire l'accroissement de la force (koa'h) du Nom Ado-nai, comme dans «Et maintenant, que la force d'Ado-nai soit magnifiée», etc. Cela se fait par «Havaya est lent à la colère», etc.

26 ועמ"ש לקמן בביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון בפ"י מקדש אדני כוננו ידיך כוי וזהו משארז"ל [מה]

שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] שלעתיד עתיד הקב"ה לקרוא לירושלים שם חדש.

Et voyez ce qui est écrit plus loin, dans l'explication du verset «Fais le dénombrement des fils de Guerchon», au sujet du sens de «Le Sanctuaire, Ado-naï, que Tes mains ont établi», etc. C'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: dans les temps futurs, le Saint béni soit-Il donnera à Jérusalem un nom nouveau.

היינו מ"ש ושם העיר מיום הוי' שמה (סוף יחזקאל) כמבואר ברבות תולדות (פס"ה) ובמדרש איכה (דס"ח)

ע"ב ס"פ) על אלה אני בוכיה טבא למדינתא דשמה כשם מלכה כוי

C'est ce qui est écrit: «Et le nom de la ville, à partir de ce jour, sera "Havaya est là"» (fin d'Ézéchiel), comme l'expliquent le Midrach Rabba, Toldot (section 65), et le Midrach Eikha (68b, fin de la section), à propos de «C'est pour cela que je pleure»: «Heureuse la cité dont le nom est celui de son roi», etc.,

דכתיב ושם העיר מיום הוי' שמה (עין שם) והיינו כי ירושלים הוא יראה שלם ועכשיו נקראת עיר אלקינו והאלקים עשה שייראו מלפניו.

comme il est écrit: «Et le nom de la ville, à partir de ce jour, sera "Havaya est là"» (voir là-bas). C'est que Jérusalem signifie yira chalem (crainte complète); et aujourd'hui elle est appelée «la ville de notre D.ieu (Elokeinou)», et «Elokim a fait en sorte qu'ils Le craignent».

אכן לע"ל [לעתיד לבוא] יהיו בבחי' יראו את הוי' בבחי' ביטול ממש ע"י ונגלה כבוד הוי' כוי כמבואר למעלה.

Mais, dans les temps futurs, ils seront au niveau de «Craignez Havaya», dans celui d'une véritable annulation de soi (bitoul), grâce à «Et la gloire de Havaya sera révélée», etc., comme expliqué plus haut.

וזהו ע"י העבודה עכשיו בבחי' גבורי כח שהם הם עושי דברו כו'. ועי"ז יוכלו לשמוע בקול דברו ממש.
מה שעכשיו נאמר זה רק במשה כו'.

Cela vient du service accompli aujourd'hui au niveau de «puissants en force», qui sont ceux «qui accomplissent Sa parole», etc. Ainsi, ils pourront «entendre la voix de Sa parole» elle-même, ce qui n'est aujourd'hui dit que de Moché, etc.,

כנ"ל. וכמ"ש במדרש תהלים (סס"י [סוף סימן] י"ד) שלע"ל [שלעתיד לבוא] יתקיים מה שאמר משה ומי יתן כל
עם ה' נביאים ומ"מ גם עתה בחי' זו בעבודה

comme mentionné plus haut. Et comme l'écrit le Midrach Tehilim (fin de la section 14), dans les temps futurs s'accomplira ce que Moché a dit: «Puisse tout le peuple de Havaya être prophète». Néanmoins, dès à présent, ce niveau existe dans le service,

היינו ע"י עסק התורה שע"יז הוא בחי' קול דברו ממש כמ"ש ואשים דברי בפ"ך וכתוב תען לשוני
אמרתך כו'

c'est-à-dire par l'étude de la Torah; car ainsi, on atteint le niveau de «la voix de Sa parole» elle-même, comme il est écrit: «J'ai mis Mes paroles dans ta bouche», et il est écrit: «Ma langue fera écho à Ta parole», etc.

ועמ"ש בביאור ע"פ וידעת היום בסופו ע"פ מאמר הספרי שמתוך כך אתה מכיר כו' אך צריך להקדים
לזה להיות גבורי כח עושי דברו כו':

Et voyez ce qui est écrit, à la fin de l'explication du verset «Et tu sauras ce jour», au sujet de l'enseignement du Sifrei: «C'est ainsi que tu parviens à reconnaître», etc. Mais il faut d'abord être «puissants en force, qui accomplissent Sa parole», etc.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/bamidbar/14/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak